

## AMINTIRI LA ÎMPLINIREA A 76 DE ANI DE LA ABSOLVIREA FACULTĂȚII DE DREPT – IOAN V. PROCOPIE DIN PROMOȚIA 1939-1946

Vasilica MÎRZA\*

**Cuvinte cheie:** Ioan V. Procopie, absolvent, Iași, refugiu, memorie academică

**Keywords:** Ioan V. Procopie, graduate, Iași, refuge, academic memory

L-am vizitat pe domnul Ioan Procopie la locuința sa din orașul Moinești în luna septembrie a anului 2022, îndemnată fiind de curiozitate și de faptul că vremurile erau prielnice. Atunci când l-am cunoscut, la înmormântarea unchiului tatălui meu, Ștefan Asandei, și el veteran de război, pentru care viața s-a oprit la 99 de ani și trei luni, mi-am dat seama că nu este doar o întâmplare și că trebuie să vorbesc cu dumnealui despre experiența de student petrecută la Universitatea din Iași în timp de război.

Am aflat, prin bunăvoința sa, că s-a născut la data de 5 decembrie anul 1919 în comuna Solonț din orașul Moinești, județul Bacău și că a rămas orfan de mamă la doar un an și jumătate, fiindu-i aproape, în toate, tatăl – preot, și bunicii paterni. Tatăl său, care provenea dintr-o familie cu 11 copii, a fost, de asemenea, student al Universității din Iași, la Facultatea de Teologie de la Chișinău, licențiat în promoția 1931. A urmat școala primară în comuna Solonț, iar gimnaziul l-a început la Liceul „cu internat” din Iași, unde avea înscris un văr mai mare, ca elev. Așa cum el mi-a povestit, când a întrerupt școala la Liceul Internat a continuat studiile la Liceul Ferdinand din Bacău, din cauza unor probleme de sănătate și necesitatea de a fi mai aproape de casă. Conform dosarului personal al domnului Ioan Procopie aflat la Serviciul Județean al Arhivelor Naționale din Iași, aflăm că a absolvit Colegiul „Sf. Nicolae” de la Gheorghieni, jud. Ciuc, în vara anului 1939<sup>1</sup> și s-a înscris la Facultatea de Drept a Universității din Iași în anul

---

\* Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași – Muzeul de Istorie a Moldovei, IAȘI.

<sup>1</sup> SJAN Iași, fond Facultatea de Drept, dosar personal Procopie V. Ioan, nr. 45/ 1946, f. 6.

universitar 1939-1940<sup>2</sup>, participând la examenul de admitere<sup>3</sup>, iar în urma admiterii a primit numărul de înmatriculare 105/ 1939.

Anii de început ai celui de-Al Doilea Război Mondial îi permit efectuarea primilor trei ani de studiu. Structura Universității ieșene a fost afectată în anii din preajma celui de-al Doilea Război Mondial și de Legea de raționalizare a Învățământului din noiembrie 1938, prin care Universitatea pierdea un număr de 22 de catedre<sup>4</sup>. La începutul anului universitar 1938/ 1939, Universitatea suportase și efectele unei legi (12 august 1938), prin care vârsta de pensionare a profesorilor universitari fusese scăzută de la 70 la 65 de ani<sup>5</sup>. În raport cu legea de raționalizare au rămas la Facultatea de Drept 18 catedre din care șase suplinite și două conferințe. Profesori în acei ani erau: Traian Ionașcu la Drept civil, Nicolae Dașcovici și Alfred Djuvara la Drept internațional, Gheorghe Zane și Alexandru Bârlădeanu la Economie politică, Ștefan Berechet la Istoria dreptului, Ghe. Cuza la Drept roman, Ion Popescu-Spineni și Ioan Coroi la Drept roman, Florin Sion la Drept civil, Petre Dragomirescu și V. Iamandi, la Drept Comercial, Constantin Angelescu la Drept constituțional, Nicolae Buzea și I. Rădulescu la Drept penal și procedură, Ioan Popovici la Drept administrativ, Valeriu Bulgaru la Legislație agrară și industrială. Printre profesorii care au mai fost întâlniți în documentele personale ale domnului Procopie se numără și Ion Țurcanu și Erast Tarangul, veniți de la Cernăuți în 1942<sup>6</sup>. Ion Lipovanu, Mihail Eliescu, Alexandru Halunga, Ion Luca Georgescu, Constantin Damian, figurează ca profesori<sup>7</sup>, la care, în anul 1946, domnul Ioan Procopie a mai susținut o serie de examene, cred eu, cele finale, care nu au putut fi organizate din cauza războiului pe frontul din Moldova și a evacuării Universității la Alba-Iulia, la începutul anului 1944. O parte dintre profesorii care figurau ca titulari ai catedrelor în anul universitar 1939/ 1940 au fost epurați. Gheorghe Cuza, Petru Dragomirescu, Florin Sion, Ioan Popovici erau acuzați de activitate național-creștină și simpatie pentru legionari. În comisia de epurare, din partea Facultății de Drept a fost chiar Gheorghe Zane cel care, ulterior, și-a dat demisia<sup>8</sup>. Traian Ionașcu a plecat la Universitatea din București în 1942. El, în calitate de rezident regal al ținutului Prut, încă din 1939 era suplinat de asistentul Ion Lipovanu.

În primii trei ani de studiu, fiindcă avea toate examenele luate, domnul Ioan Procopie făcea cereri pentru a putea arăta către oficialii serviciului militar obligatoriu că

---

<sup>2</sup> SJAN Iași, fond Facultatea de Drept, dosar personal Procopie V. Ioan, nr. 45/ 1946, f. 4.

<sup>3</sup> SJAN Iași, fond Facultatea de Drept, dosar personal Procopie V. Ioan, nr. 45/ 1946, f. 7.

<sup>4</sup> David 1942, 7.

<sup>5</sup> David 1942, 6; Iacob, Platon 2010, 13.

<sup>6</sup> David 1942, 48; Măță 2024, 244 și urm.

<sup>7</sup> Măță 2024, 246.

<sup>8</sup> Nistor 2010, 521.

frecvența cursurile și nu putea fi încorporat în armată<sup>9</sup>. Din istoria Universității din Iași nu aflăm detalii despre studenții mobilizați și cum s-a desfășurat viața studenților pe front, nici alte detalii: „În anii războiului, Universitatea din Iași organiza activități caracteristice situației de război, iar studenții erau îndrumați să participe la munca de război și să frecventeze ședințele săptămânale de pregătire militară. De altfel, unii studenți ai Universității ieșene au fost înrolați în Armată, participând la operațiunile militare împotriva Uniunii Sovietice și apoi a Germaniei. Nu avem, însă, deocamdată, informații precise asupra efectivelor de studenți ieșeni care au luptat pe front și nici date despre cei care și-au pierdut viața în război”<sup>10</sup>. În 1940, Ministerul Educației Naționale introducea două cursuri noi, Sociologia războiului și Istoria războiului<sup>11</sup>. Aceste lacune vor fi, măcar în parte, completate prin informațiile puse la dispoziție de domnul Ioan Procopie sau cercetate în arhivele ieșene.

Domnul Ioan Procopie a fost înrolat în anul 1943 la Școala de ofițeri de rezervă nr. 5 a Regimentului din Galați, de unde a plecat pe front în luptele date în sud-estul țării, în cadrul Campaniei a 7-a din cadrul Regimentului 38 de Infanterie. În anul 1943 și-a susținut examenul aferent anului III de studiu, în timpul unei învoiri din serviciul militar din luna iunie<sup>12</sup> și o parte a examenelor din anul IV le-a susținut atunci când Universitatea se afla deja în refugiu la Alba-Iulia<sup>13</sup>. În luna martie a anului 1944 Ioan Procopie devine comandant de pluton și în luna iunie a fost înaintat la gradul de sublocotenent. El a luptat pe front în cadrul misiunii pentru împiedicarea trecerii trupelor germane prin zona Slobozia-Bucu, în înaintarea spre traversarea Dunării, punctul de traversare de la Giurgeni. La 29 august au început luptele. Lupta acolo Regimentul 40 infanterie și eșalonul de servicii al comandamentului Diviziei 10 (secretari, dactilografi, șoferi, lucrători) contra germanilor care coborau din zona petroliferă a Văii Prahovei, unde aveau misiune de pază, pentru a ataca și ocupa Bucureștiul, în urma ordinului dat după semnarea Armistițiului de la 23 august 1944: „La orele 22, pe data de 23 august s-a radiodifuzat proclamația regelui către țară, anunțând ruperea relațiilor democratice cu Germania și armistițiul cu Națiunile unite. El a declarat că România s-a alăturat aliaților, împotriva Axei și că își va mobiliza toate forțele pentru eliberarea Nordului Transilvaniei. Sănătescu a dat instrucțiuni emisarilor români de la Cairo să accepte un armistițiu pe baza condițiilor aliate de 12 aprilie. Tentativa nemților de a ocupa capitala a eșuat. Comandanții germani aveau prea puține trupe disponibile pentru a înfrânge o armată. La 28 august, trupele române eliminaseră

<sup>9</sup> SJAN Iași, fond Facultatea de Drept, dosar personal Procopie V. Ioan, nr. 45/ 1946, f. 48.

<sup>10</sup> Iacob, Platon 2010, 502.

<sup>11</sup> Iacob, Platon 2010, 488.

<sup>12</sup> SJAN Iași, fond Facultatea de Drept, dosar personal Procopie V. Ioan, nr. 45/ 1946, f. 26.

<sup>13</sup> Vezi ANEXA 1.

amenințarea germană asupra Bucureștilor și la 31 august forțele germane se aflau în retragere în întreaga țară”<sup>14</sup>.

În zona podului rutier peste Ialomița, pe germani i-au așteptat militarii companiei a 7-a din regimentul 38 infanterie, la ordinul Marelui Stat Major, precum și alte companii, încercând să blocheze din toate direcțiile înaintarea lor. Militarii, în frunte cu lt. Ionel Marcu și cu comandantul de plutoane, sublocotenentii Ion Coman, Ioan Procopie și Stan Ploeanu (coleg de promoție, de la Facultatea de Litere) au reușit să îi blocheze pe nemți în traversarea lor și să îi facă să se predea. Toți ofițerii acelei companii au fost, mai târziu, grav răniți în luptele de pe pământul Cehoslovaciei, în munții Tatra, unde Ionel Marcu a murit și Ioan Procopie a fost rănit, la 25 ianuarie 1945<sup>15</sup>.

Întors de pe front, fiind rănit, a mers să susțină un examen la Alba-Iulia, unde Facultatea de Drept era în refugiu. De examenul susținut acolo în fața profesorului Nicolae Dașcovici și-a amintit cu precizie. Domnul Ioan Procopie a finalizat studiile în anul 1946 după ce a susținut examenele finale (la profesorii Ioan Țurcanu, Mihail Eliescu, Ion Luca Georgescu, Constantin Damian, Alexandru Halunga<sup>16</sup>) în luna mai, plătind și taxele de 12.000 lei aferente pentru anul universitar 1945/ 1946<sup>17</sup>.

După finalizarea studiilor, ca licențiat în drept, a intrat în Magistratură și a lucrat câțiva ani ca judecător. În timpul regimului comunist a fost înlăturat din serviciu și a început colaborarea cu Sovrom-Petrol, la sondele din Moinești. Din același domeniu, ca jurist specializat în legislația muncii, a ieșit la pensie în anii '80.

Domnul Procopie a avut trei soții și doi copii. Băiatul din prima căsătorie a decedat în urma unui accident montan, iar băiatul din cea de-a treia căsătorie este inginer și locuiește în orașul Bacău, având nepoți gemeni, astăzi în clasa a XI-a la Liceul „Ștefan cel Mare” din localitate. Domnul Procopie a avut toată viața preocupări sportive (gimnastică, fotbal, hochei) și acest lucru i-a menținut starea de sănătate optimă.

I-am dat ocazia domnului General Procopie (a fost numit General cu ocazia împlinirii vârstei de 100 de ani), în timpul interviului, să depene câteva amintiri pe firul țesut de întrebările mele și, interviul, parțial tehnoredactat (am eliminat discuțiile purtate pe lângă subiect și repetițiile, notând completările mele între paranteze) va fi, în continuare, mărturia sa privitoare la viața de student al Universității din Iași pentru care am luat acordul de publicare.

---

<sup>14</sup> Hitchins 2017, 552.

<sup>15</sup> Cucu 1972; Mîndru 1973, 85-88.

<sup>16</sup> Otiman 2022, 25.

<sup>17</sup> SJAN Iași, fond Facultatea de Drept, dosar personal Procopie V. Ioan, nr. 45/ 1946, f. 12-17.

**ANEXA 1****INTERVIU cu Domnul Ioan Procopie 12. 09. 2022**

**Vasilica Mirza:** Vă rog să-mi spuneți câteva date biografice și câteva din experiențele dumneavoastră ca elev!

**Ioan Procopie:** Sunt născut în 1919 luna decembrie ziua a cincea, tata preot, mama casnică. Mama a murit când aveam eu 1(un) an și jumătate, tata a rămas văduv și nu s-a mai căsătorit legitim absolut deloc, pentru că îl caterisea dacă ... (se mai recăsătorea, n. V. M.). Tata a terminat Seminarul Veniamin Costachi în spatele Catedralei (Mitropolitane Iași, n. V. M.), pe Săulescu, în 1916. Când au terminat Seminarul i-a dat la Compania a IV-a Sanitară și i-au făcut sanitari (la absolvire, pe toți cei care au promovat, n. V. M.). L-au făcut Sergent major de Sanitari [...].

**V. M.:** Cum ați ajuns Dumneavoastră elev la Iași, la Liceul Internat?

**I. P.:** Am dat examen și am luat bursă în 1931.

**V. M.:** Dar școala generală unde ați făcut-o?

**I. P.:** La Solonț. Adică patru clase primare. [...]

**V. M.:** Cine v-a îndemnat să urmați școala la Iași?

**I. P.:** La Iași am mai avut încă un văr care o ajuns medic și eu [...], dar n-am terminat, că m-am îmbolnăvit de enterocolită și nu mai puteam să mai continui (incoerent, n. V. M.). Nu știu ce am făcut (ați mâncat ceva?, n. V. M.) eu că am luat un premiu, eram elev în clasa a doua și știți că la Iași erau niște concursuri înainte de Crăciun de toate școlile, că erau: Notre Dame de Sion, pe urmă Școala Normală de Fete, Școala de Educatoare, Școala Normală de Băieți, pe urmă era Liceul Internat și Kogălniceanu. Și era și un gimnaziu, Ștefan cel Mare sau Alexandru cel Bun, era jos aicea la Târgul Cucu. Acolo în '40 l-o făcut cămin pentru studenți (gimnaziul, clădirea, probabil, n. V. M.) că nu mai încăpeam în căminul Liceului. Acolo am stat eu trei ani și jumătate, vis-à-vis de Universitate, unde era Biblioteca. Am ajuns la un moment dat, făcând Criminalistica, nu știu dacă se mai face acum la Facultatea de Drept, cu doctorul șăf Brânzei (Petru Brânzei, *Itinerar psihiatric*, n. V. M.) are băiatul profesor universitar la matematică. Ce ne făcea Brânzei nouă: veneam cu tramvaiul, la Trei Sarmale, de acolo coboram și șoseaua care merge spre Repedea, Vaslui și mergi așa vreo doi km, urcam la nebuni, la spitalul Socola. Un nebun care fusese dascăl, tăiase o cutie de conserve și își făcuse cădelniță. Și ne purta după el, fete nu erau, numai noi (adică băieții, n. V. M.) făceam și făcea slujbă religioasă până sus. Am reclamat lui Brânzei. „Dar ce mă, v-o fost frică de el?” Știu că la nebuni le era frică numai de Brânzei, că atunci când ăia o făceau pe nebunii, el le zicea „Te bag jos, te leg la mâini, închisoare forțată”.

**V. M.:** Spuneți-mi despre venirea Dumneavoastră ca elev la Liceul Internat! –

**I. P.:** Am intrat la Liceul Internat bursier și am făcut clasa 1, 2, 3, 4 și într-a cincea m-am îmbolnăvit. Și a spus doctorul: – Domnule, retrage-l de la Internat sau du-l la o gazdă sau altceva! Dar eu eram învățat cu Internatul. Doamnă, nu mă făceam sănătos și așa m-au mutat la Ferdinand la Bacău (Liceul Ferdinand, n. V. M.).

**V. M.:** De ce ați făcut enterocolită, era mizerie?

**I. P.:** Nuuu, de la struguri. Eram la Internat și era ziua Regelui Mihai, la Mihail și Gavril. Și erau trei sărbători la rând. Și eu, ca să mă duc pe jos de la Bacău, până la Solonț, vreo 40 de km, ăăă... am trecut pe jos prin apă la Tazlău și atunci m-am îmbolnăvit. Dar tata nu a știut că eu am făcut așa. „Cu ce-ai venit”, Cu mașina! Cursa care merge de la Moinești la Comănești. Și era un doctor Crețer, medicul liceului din Bacău, care văzând că nu îmi trece temperatura, m-a întrebat: „Măi băiete, ce-i cu tine? Ia treci tu într-un concediu forțat!” (eu de aici înțeleg că a mâncat niște struguri, a făcut enterocolită când a mers acasă, atunci când avea zilele libere. Nu înțeleg care e legătura cu plecarea de la Liceul Internat, n. V. M.)

**V. M.:** Ce profesori ați avut la Liceul Internat?

**I. P.:** L-am avut pe Bădărău (Teodor), directorul Liceului, profesor de naturale, cum se chema înainte, Facultatea de Științe Naturale. [...] Directorul liceului, Bădărău, la Sf. Teodor făcea sărbătorirea. Niște elevi de ultimă clasă, a șaptea, pe atunci făceau șapte clase, nu opt, s-au dus și au furat curcanul. Când s-a dus să taie curcanul de ziua onomastică, nu o găsit curcanul. Ce-au făcut dracii de elevi, erau în clasa a șaptea, terminau liceul și un văr de-al meu care a devenit vice-președinte al Tribunalului Suprem, Comănescu. Că el, o să vă spun, l-am avut asistent universitar la internațional (drept internațional, n. V. M.). La economic (drept, n. V. M.) l-am avut pe Alexandru Bărlădeanu și pe Bodnăraș. Când pe 28, când au dat ultimatum Stalin, să părăsească armata română el a fugit la comuniști, el era comunist. A fugit cu Bodnăraș, Bodnarencu, ăla era ofițer la regimentul (l-am intrerup, n. V. M.)

**V. M.:** În ce an ați venit student la Universitatea din Iași? În '39?

**I. P.:** Am terminat Liceul în '39.

**V. M.:** Când ați venit student la Drept?

**I. P.:** Da, la Drept în '39 am intrat.

**V. M.:** În '39 primul an?

**I. P.:** Primul an '39-'40, '40-'41, '41-'42 și când eram în anul patru, căzuse Stalingradul, von Paulus capitulase, noi pierdusem treisprezece mii de ostași, prizonieri, tot, tot ce am avut și atunci Hitler a cerut trupe. Și când o cerut trupe s-o dat un ordin ca să fie încorporați indiferent, bolnavi și alții, de la vârsta de 18 ani o încorporat. De la școlile militare, de subofițeri. O făcut vreo patru școli de ofițeri și vreo șapte școli de subofițeri.

**V. M.:** La Universitate ați avut bursă? Ați locuit la cămin?

**I. P.:** Am locuit la cămin, dar nu aveam bursă din cauză că tata era preot și avea venitul prea mare, avea avere.

**V. M.:** La care cămin?

**I. P.:** Am stat în Păcurari. Am fost președinte la cămin când eram în anul trei. Acolo eram tatăl lor. Acolo veneau iepurii și mâncau, se rugau să le dau voie. Iepurași, știți ce sunt aceia?

**V. M.:** Studenți în anul I?

**I. P.:** Nuuu, erau din ăia care nu aveau cartelă și așteptau ca să terminăm la ora două masa. De la unu la două era masa. La ora două, ce rămânea, stăteau la coadă și le dădea, din mila lui Dumnezeu, lor. Și eu îi mai scoteam: bă, ieșiți afară! (se bucură de amintirile acestea, n. V. M.). Nu, nu, făceam eu, degeaba, dați-le mâncare!

**V. M.:** Ce profesori ați avut? Pe Traian Ionașcu?

**I. P.:** L-am avut pe Traian Ionașcu. Era decan și a fost profesor la Civil; l-am avut la roman pe Popescu-Spineni; Dașcovici la international; erau vreo trei la roman: era Cuza, Gheorghe Cuza, era Coroi și Popescu-Spineni (pe ei i-au epurat, n. V. M.); da pe Cuza l-o arestat că era cuzist sau fascist; (pe Dragomirescu, întreb eu, n. V. M.?) l-am avut la Comercial; (Florin Sion, n. V. M.) l-am avut la Civil; (Ioan Popovici?, n. V. M.) nu l-am avut; (pe Gheorghe Zane?, n. V. M.) cum? la Economia politică; era foarte bine (și el a plecat, toți au plecat, n. V. M.) și l-a avut asistent pe Alexandru Bârlădeanu, și când o fost pe 28 cu ultimatumul a fugit Alexandru Bârlădeanu; (mulți au plecat spre București, n. V. M.) iar Zane a scăpat datorită lui Alexandru Bârlădeanu că el era în Comitetul Central.

**V. M.:** În ce activități studențești erai implicat?

**I. P.:** La fotbal, ca student jucam la echipa aia; după aceea, în clasa a doua de liceu am luat premiul I cu medalie de aur la piramide și la gimnastică suedeză<sup>18</sup>. Săream tumba

<sup>18</sup> „Educația fizică și activitatea sportivă în cadrul orelor respective, în școală și în afara ei, contribuiau la pregătirea complexă a elevilor, în concordanță cu profilul Liceului Internat încă de la înființare. Imediat după război, în anul școlar 1920/ 1921 mai mulți elevi ai clasei a VIII-a au luat inițiativa înființării «unei societăți sportive și gimnastice a elevilor; tot ce e necesar întăririi fizice, trebuia pus la dispoziția elevilor», fiind depășite unele greutăți morale («la început a fost primită de elevi cam cu răceală, ba de unii chiar cu ostilitate») și materiale. S-a constituit astfel *Societatea sportivă „Gheorghe Lascăr”* a elevilor Liceului Internat. Numărul membrilor a crescut de la 70 de membri la început, la 250 în anul 1936. Comitetul școlar al Liceului a sprijinit, permanent, această Societate sportivă, având președinte de onoare pe Teodor A. Bădărău și președinte activ pe T. Berescu. S-a urmărit realizarea unei baze materiale corespunzătoare, prin înzestrarea sălii de gimnastică cu diferite aparate, prin achiziționarea an de an a echipamentelor sportive, săniuțe, patine, mingi, prin amenajarea terenului pe platoul liceului, a unei popicării etc. A crescut numărul instructorilor ajungând la 20 în anul școlar 1922/ 1923. S-au înființat numeroase echipe sportive de gimnastică, oină, fotbal, de dansuri naționale, intercalându-se mai apoi cu voleiul și baschetul. În anul 1925, Societatea „Gheorghe Lascăr” a primit drapelul Federației societăților de gimnastică din țară, pe care cu mult fast, l-a dus la București, cu ocazia serbărilor federale ce s-au ținut în anul 1928. Societatea a organizat în Iași și în diferite orașe din țară, acțiuni sportive și

în aer la vârsta de 12-13 ani și tata s-a speriat. S-o dus și s-o rugat „dați-l afară de acolo că a înnebunit. Eu am unul singur” și profesorul de gimnastică, Berescu, și îl cunoștea pe tata, „bă, să nu te mai prind că te mai duci la piramide că te ia mama naibulu’ (naibii, n. V. M.) să stai să înveți carte!” da învăț carte! (ați avut capul bun și ați putut învăța și carte, nu doar gimnastică, n. V. M.) da, înaintea mea cu doi ani de zile era Radu Beligan. Când am luat eu premiul ăla, eram eu, Radu Beligan, unul Vieru care era mare cântăreț și cu Ciocan. Radu Beligan a luat premiul I, ca mine, Vieru doi și Ciocan a luat premiu tot la piramide, care era de la Comănești și a ajuns general (Constantin Ciocan a scris și o carte despre Comănești, n. V. M.); a scris monografia Comăneștiului; da, el a fost ofițer și a fost aghiotantul lui Antonescu. [...].

**V. M.:** Ați fost implicat în asociații studentești?

**Ioan Procopie:** Nu am avut asociații făcute, că nu ne-o dat voie. Pe timpul Regelui Carol (Carol al II-lea, n. V. M.), ăsta era zbirul; după aceea au venit legionarii; la rebeliune m-au prins în Iași, eram student în anul 2 și venise o trupă de la București la Teatrul Național și debuta Radu Beligan în piesa *Orașul fără avocați* în rolul lui Pelicheru [...] (a jucat cu Teatrul Majestic în 1940-1941, în piesa „Orașul fără avocați” de Nicola Manzari, în regia lui Ion Iancovescu, n. V. M.).

**V. M.:** Ați participat?

**I. P.:** Nu, am stat numai un singur act, actul doi, nu! [...]

**V. M.:** Când v-au încorporat în armată?

**I. P.:** În 1942, luna noiembrie, prima data, după ce-o căzut Stalingradul; apoi a urmat ultima luptă la Kursk; după aceea au venit rușii și au ajuns la nord de Iași în 1944 și o ocupat pe linia Iași-Cernăuți-Chișinău-Pășcani și o stat acolo din luna martie și până la 23 august.

**V. M.:** Și dumneavoastră unde ați luptat, unde ați fost pe front?

**I. P.:** Eram cu Regimentul 38 Infanterie de la Brăila și regimentul meu o luptat în Crimeea și la Sevastopol; în 1940 Crimeea o fost ocupată, toți o fost [...] după aceea rușii au înaintat, au ajuns la nord de Iași și atunci s-o retras regimentul [...]. în Tatra te puteai preda. Erau copii de ăia, Hitler Jüngen, tineretul german, care lupta acolo. Ziceai, „caput Stalin!” și te luau nemții. [...] (trecem la video 2, n. V. M.) ... am două cărți Rizea, aia la Nucșoara, crescută de unul Drăgoi și am cartea aia, *Am trecut prin iadul închisorii*,

---

culturale, excursii, serbări deosebit de gustate de către publicul spectator pentru varietatea și armonia programului, precum și pentru reușita fiecărui număr în parte, rezultate ale unei îndelungi și serioase pregătiri. Echipa de gimnastică lua parte la „Olimpiadele” din Parcul sportiv Iași, în cadrul excursiilor din țară se dădeau serbări, «în care s-au produs și echipele sportive» etc. Aceste excursii și serbări reprezentau «și un îndemn pentru celelalte școli din țară de a înființa societăți similare». Liceul Internat și-a făcut o datorie în a căuta să cultive, paralel cu studiile școlare, învierea corpurilor și încurajarea atitudinii sportive” (Agrigoroaiei, Iacob 1995, 128-129).



scrisă de domnul care a avut tatăl arestat și apoi închis și o murit în pușcărie (Ion Pantazi, n. V. M.). Două cărți grozave, da țin la ele ca la Dumnezeu. Am avut și eu două cărți unde sunt publicat din război, *Focuri în Bărăgan și Din Bărăgan în Munții Tatra*. De aia m-o și făcut general.

**V. M.:** Le aveți acasă? Universitatea mai ținea cont de dumneavoastră cât erați plecat pe front?

**I. P.:** Da, aici le am. Păi da, anul IV au considerat că am dat examene și am terminat Facultatea.

**V. M.:** Unde ați dat examenele?

**I. P.:** Ultimele examene le-am dat când era evacuată la Alba-Iulia.

**V. M.:** Ați fost la Alba-Iulia și ați dat examene?

**I. P.:** Acolo am dat cu Dașcovici, ultimul examen la Internațional, încă cu trei studenți. Și Dașcovici avea o carte, *Război și neutralitate*. Că eu m-am urcat în tren și m-am dus la Alba-Iulia. La Sibiu era tren Sibiu – Alba-Iulia. Și a urcat și Dașcovici, dar în tren era și portarul de la Facultatea de Drept, de la Universitate. Și ne spune: „Dar ce examen dai?”, – Cu Dașcovici; „E aici, în tren” spune paznicul. Eu nici nu-l știam. „Ai citit *Război și neutralitate* a lui?”; – zic, Nu! Era o broșură mică. Am citit-o pe tren; a doua zi aveam examenul; ne duceam acolo la Liceul Unirea, la Alba-Iulia; colegele s-au dus la hotel, eu am stat prin gară. Si m-a văzut un impiegat îmbrăcat ofițer și m-a lăsat să dorm acolo, într-o cameră. A doua zi, examen la ora opt. Dașcovici avea o pălărie așa (cu bor mare arată, n. V. M.), baston, era obiceiul, cum port eu acum bastonul. Era un secretar, Conescu, înainte a fost Lucineasca (Eugenia Lucinescu, n. V. M.), i-a murit fata în cutremurul ăla mare din '40, în noiembrie, 10 noiembrie... (mai tot povestim altele și revenim la examen, n. V. M.). Pe fete le-o trântit, era primăvară, „Veniți la toamnă!” „Ia să treacă soldatul!” eu eram ofițer, am stat în bancă. – Nu vă supărați eu nu sunt soldat, sunt sublocotenent, dar se văd tresele pe umăr!; „Mă scuți, dar eu nu am făcut armată”. Uitați! sunt sublocotenent și avea un F, care însemna rănit pe front. Și „Te-ai pregătit?” – Da; „am zece întrebări” pune o întrebare, „gata, ai luat!” a doua, a treia, a patra, a cincea am bălbăit-o. „Nu-i nimic” am luat nota opt. „cică te-am promovat, ce grad îți dau?” – Îmi dați de General; „dar eu nu știu gradele!” – cum nu știți? Foarte glumeț, dar al dracului. Dașcovici a fost secretar la New York, secretar de Ambasadă. Dar ce a pățit el, Cuza, profesorul Cuza, care a fost la Drept roman iar tatăl său era de Civil, aveau partidul lor fascist. Cuziștii, avea doi câini, uite așa (arată că erau mari, înalți, n. V. M.) și zgârcitul ăsta de Dașcovici dormea la Liceu Internat, i-au dat o cameră acolo, îl cunoștea pe director. El ieșea pe scările alea, cobora prin față și imediat la dreapta era casa lui Cuza, care avea niște câini mari, dar nu mușcau. Câinii dădeau cu laba și deschideau poarta. Când l-au văzut pe Dașcovici cu baston, cu băț, ei lătrară. Niște elevi de la Liceu l-au salvat. „Lăsați bastonul, că ei nu mușcă dacă nu îi amenințați!” (au zis

elevii, n. V. M.). Vine la Facultate (Dașcovici, n. V. M.). Cuza era profesor. „Ascultă băi Gheorghe, tu ai pus câinii să mă asasineze?”, – Dar ce s-a întâmplat? (zice Cuza, n. V. M.). – Tu umbli cu băț, cu cârjă, ei te-au văzut cu cârjă și gata, au sărit pe tine. „Dar să-i legi, mă, că puteau să mă distrugă”.

**V. M.:** Când v-ați întors la Iași, când s-a întors Universitatea din refugiu, în 1945, ați participat în vreun fel la reorganizarea Universității?

**I. P.:** Nuuu, nu am mai venit.

**V. M.:** Dar când ați dat licența? Nu aveți examen de licență special?

**I. P.:** În '44, atunci era ultimul examen pe care l-am dat. Nu, dădusem alea trei, patru, Agrarul, Civilul, Comercial și Internațional. Și Dașcovici era ultimul și gata. Ultimul examen era licența.

**V. M.:** După aceea v-ați mai întors la Universitate? După diplomă?

**I. P.:** Nuuuu, nu m-am mai întors. Mi-am luat diploma acasă, m-am dus și am ridicat-o că îmi cerea la Sovrom-Petrol că eram Jurisconsult și îmi cerea diploma de licență. Că m-a dat afară din Magistratură. Am intrat magistrat și m-au dat afară că eram fiu de preot și soția fiică de preot, la fel și pe mine și pe ea. Ea terminase liceul și după aceea făcuse școală specială de contabilitate. Era o contabilă nemaipomenită. Prima, că am avut trei căsătorii. Și am rămas fără serviciu. Fiind jucător de fotbal la ăștia de aicea (din Moinești, n. V. M.) mi-au dat un serviciu, pompier, iar pe soție suplinitoare în învățământ, pe la o școală primară, și am rezistat. Când a venit Sovrom-Petrol nu o mai făcut deosebire, aveau nevoie de oameni și Sovrom-Petrol (spunea, n. V. M.) „Voi, comuniști? Voi sunteți lichele”. Aveau un director, Șapcenko (era rus), eu eram muncitor. Am avut conducere până în '55 numai de ruși. Au exploatat aici de au rupt pământul... (Am mai aflat despre fabrica de sticlă de la Cucuieți, n. V. M., de unde își amintește că avea niște bile mari de sticlă).

**V. M.:** În ce an a decedat tatăl Dumneavoastră?

**I. P.:** Aa, tata în '75. Îi ținea locul lu' părintele Stamate (la Cucuieți, Solonț, n. V. M.), care e în Comănești (probabil înmormântat, n. V. M.). Fetele lui fiind căsătorite la Comănești.

**V. M.:** V-ați mai întâlnit după terminarea studiilor cu colegii, ați făcut întâlniri aniversare de la absolvire?

**I. P.:** Am făcut o singură data și ne-am prezentat vreo... la 40 de ani de la absolvire și ne-am dus, nu nimeream, și ne-am întâlnit la Bacău, nu absolvenții Facultății, ăia de la Liceu. De la Facultate nu, de unde să-i aduci, sunt care au murit pe front.

**V. M.:** Și de la Facultate nu v-ați mai întâlnit, nu?

**I. P.:** Nuu, nu am avut cum să ne întâlnim, că o venit frontul, o fost prizonieri, o [...].

**V. M.:** Câți colegi de-ai dumneavoastră au fost mobilizați și au participat la război?

**I. P.:** Mulți.

**V. M.:** La Facultatea de Drept erau atunci cei mai mulți studenți, peste 800, toți, de la toate ciclurile de studii. Câți au fost mobilizați? Au fost răniți?

**I. P.:** La un moment dat eram numai 15 studenți, vreo doi care erau loviți pe la mână, eu care îndeplineam condițiile ca să nu mă trimită, că aveam examene la zi, vreo 15; doi erau fără o mână, unu fără un picior, răniți pe front; unul Ghelasie, fără o mână, rănit pe front ...

**V. M.:** Și de la alte facultăți?

**I. P.:** Aaa da, am avut de la Litere, am avut un coleg cu care am făcut războiul și o făcut facultatea la Iași, Plopeanu, cu care am fost pe front, am dat luptele alea de Slobozia, unde suntem noi publicați. În Tatra am căzut rănit, am luptat acolo, la Oarba de Mureș unde am pierdut noi 11.000 mii oameni. După Oarba de Mureș am mers în nord cu generalul Avramescu și am ocupat ultima bucățică de pământ pe care au luat-o ungurii prin Tratatul de la Viena, în 1940, când ne-o luat cele nouă județe, la Carei. Am ocupat-o noi și, atunci, pe data de 25 octombrie 1944 și din cauza asta nu se mai sărbătorește ziua armatei pe 9 mai, ci pe 25 octombrie, în cinstea luptătorilor care am fost noi. Am medalie aici cu ofițer de onoare, de aia m-o făcut general, că altfel nuu.

**V. M.:** Nu mai țineau ei cont?

**I. P.:** Te lua și politic, ce au făcut: uitați aceea de acolo e a ministrului, care e acuma ministru (la armată, îmi arată o diplomă, n. V. M.)

**V. M.:** Povestiți-mi despre viața dumneavoastră de familie.

**I. P.:** Din prima căsătorie am avut un băiat, student la Facultatea de Petrol și Gaze, inginer, o căzut pe munte și l-am adus mort. A doua soție a fost medic de boli contagioase, șefă a unei secții, scoasă din București din cauză că fostul ei soț fugise în Germania; și i-o scos din București, le-o luat mașinile, tot, tot, tot, și cu un geamantan a venit la Buhuși; eu eram divorțat, ea era necăsătorită, m-am căsătorit cu ea. O murit de cancer în '80 și pe urmă m-am căsătorit cu ultima soție, cu care am un băiat inginer, care are gemeni, care sunt în clasa a IX-a la Bacău, la Ștefan cel Mare (în 2022, n. V.M), mari sportivi, au făcut karate, Mircea și Bogdan.

**V. M.:** De ce aveți un tablou cu licențiații Facultății de Teologie de la Chișinău?

**I. P.:** Acolo e tatăl meu. Tata a făcut Facultatea de Teologie la Chișinău, care ținea de Universitatea Cuza-Vodă, asta era o secție. Acolo e ăla care a fost Mitropolitul, Urie. Eu nu am de la Facultate nimic, tablou nu am făcut.

MEMORIES ON THE 76<sup>TH</sup> ANNIVERSARY OF GRADUATION FROM THE FACULTY OF  
LAW – IOAN V. PROCOPIE FROM THE CLASS OF 1939-1946

(ABSTRACT)

*The recovery of the memories of 104 years old, one of the graduates of the Faculty of Law, of the first University in Romania, Mr. Ioan V. Procopie, born on December 5, 1919, in the commune of Solonț in Bacău County, has become a priority for me in 2022. The testimonies about the experience of the case studies carried out at the University of Iași between the years 1939-1946 and that of the mobilization at the front during the battles caused by the involvement of the Romanian army in the Second World War, reveal a new image of the University in refuge and some details from the "intimacy of amphitheatres". We will go through the audio – video together with the interviewee and some personal documents studied in the archive files, getting to know a tab in the history of Alma Mater Iassiensis through the present.*

**List of figures:**

- Fig. 1. Ioan Procopie – as a child, with his father, Vasile Procopie (personal archive of General Ioan Procopie).
- Fig. 2. Vasile Procopie student at the Faculty of Theology 1931, second row from the bottom, first from left (personal archive of General Ioan Procopie).
- Fig. 3. Ioan Procopie student at Highschool, together with some colleagues, first row from bottom, second to the right (personal archive of General Ioan Procopie).
- Fig. 4. Personal student file from the archive of Law Faculty (SJAN Iași, fund of the Faculty of Law, personal file Procopie V. Ioan, no. 45/1946).
- Fig. 5. Application drawn up by Ioan Procopie in 1942 to the management of the Faculty of Law of the Mihăilene University of Iași (SJAN Iași, fund of the Faculty of Law, personal file Procopie V. Ioan, no. 45/1946, f. 35).
- Fig. 6. Ioan Procopie photographed together with a prosecutor in the investigation of a case of a work accident at one of the oil wells, in 1959 (personal archive of General Ioan Procopie).
- Fig. 7. Ioan Procopie on his 100<sup>th</sup> birthday, on the occasion of his appointment as General of the Romanian Army (personal archive of General Ioan Procopie).
- Fig. 8. Ioan Procopie together with Vasilica Mîrza, during the interview from 2022, at his residence from Moinești, Bacău county (personal archive of Vasilica Mîrza).

## Bibliografie

### Izvoare

SJAN Iași, fond Facultatea de Drept, dosar personal Procopie V. Ioan, nr. 45/ 1946.

### Studii

- Agrigoroaiei, Iacob 1995, Ioan Agrigoroaiei, Gheorghe Iacob, *Istoria Liceului Internat „C. Negruzzi” – Iași (1895-1995)*, Editura Polirom, Iași, 1995.
- Cucu 1972, Mihai Cucu (coord.), *Din câmpia Dunării dincolo de munții Cehoslovaciei*, Editura Militară, București, 1972.
- David 1942, Mihai David, *Darea de seamă făcută de D-l Rector Dr. Ioan Tănăsescu cu ocazia deschiderii cursurilor anului 1939/ 1940*, în: Anuarul Universității pe anul academic 1938/ 1939, volumul XXIV, Editura Universității Mihăilene, Iași, 1942.
- Hitchins 2017, Keith Hitchins, *România 1866-1947*, Ediția a V-a, traducere din engleză de George G. Potra și Delia Răzdolescu, Editura Humanitas, București, 2017.
- Iacob, Platon 2010, Gheorghe Iacob, Alexandru-Florin Platon (coord.), *Istoria Universității din Iași*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2010.
- Măță 2024, Dan Constantin Măță, *Învățământul Juridic la Universitatea din Iași: fragmente de istorie*, Editura Hamangiu, București, 2024.
- Mîndru 1973, Costachi Mîndru, *Focuri în Bărăgan*, Editura Militară, București, 1973.
- Nistor 2010, Ionuț Nistor, *Epurările...*, în: Gheorghe Iacob, Alexandru-Florin Platon (coord.), *Istoria Universității din Iași*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2010.
- Oțiman 2022, Păun Ion Oțiman, *Magiștrilor și predecesorilor mei*, <https://www.usab-tm.ro/utilizatori/universitate/file/agricultura%20banatului/2022/Agricultura%20Banatului%20nr%20%20-%202022.pdf> (accesat la data de 17.04.2024).



Fig. 1. Ioan Procopie, copil, cu tatăl său, Vasile Procopie  
(arhiva personală a domnului General Ioan Procopie)



Fig. 2. Vasile Procopie student la Facultatea de Teologie, 1931, al doilea rând de jos, primul din stânga  
(arhiva personală a domnului General Ioan Procopie)



verso

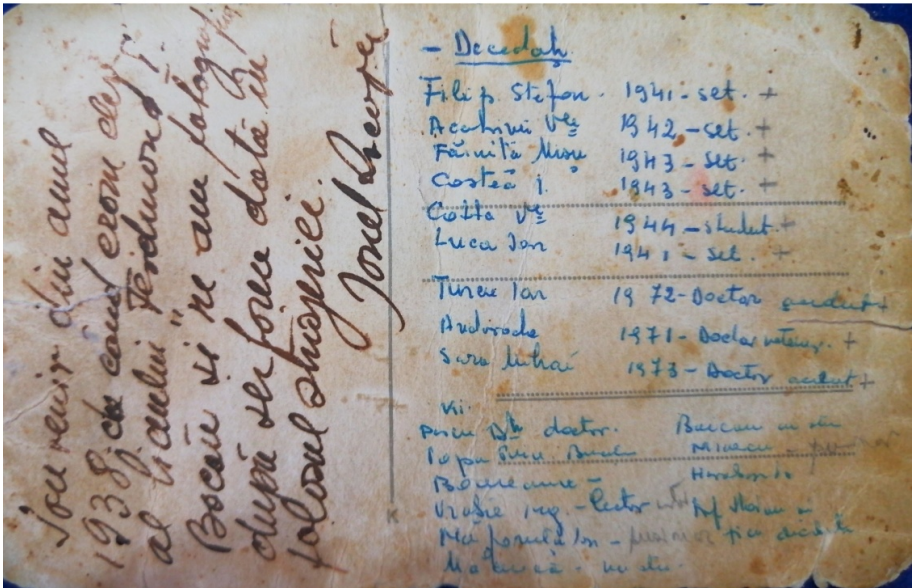



Fig. 3. Ioan Procopie elev la Liceu, împreună cu o parte dintre colegi, primul rând de jos, al doilea din dreapta (arhiva personală a domnului General Ioan Procopie)



ROMANIA



**Universitatea „Mihăileană” din Iași**

**FACULTATEA DE DREPT**

**DOSARUL**

Student Procopie V. Ioan

Secretar, 11/6/1946

Matricol No. 45/1946  
105/939

*45/1946*  
*194/1946*  
*Facultatea de Drept*  
*nr. 1186-85*  
*Direcția Diplomei de Licență*

1253—Tipografia „Alexandru Terek.—Iași

Fig. 4. Dosarul personal de student din fondul de arhivă al Facultății de Drept (S JAN Iași, fond Facultatea de Drept, dosar personal Procopie V. Ioan, nr. 45/ 1946)

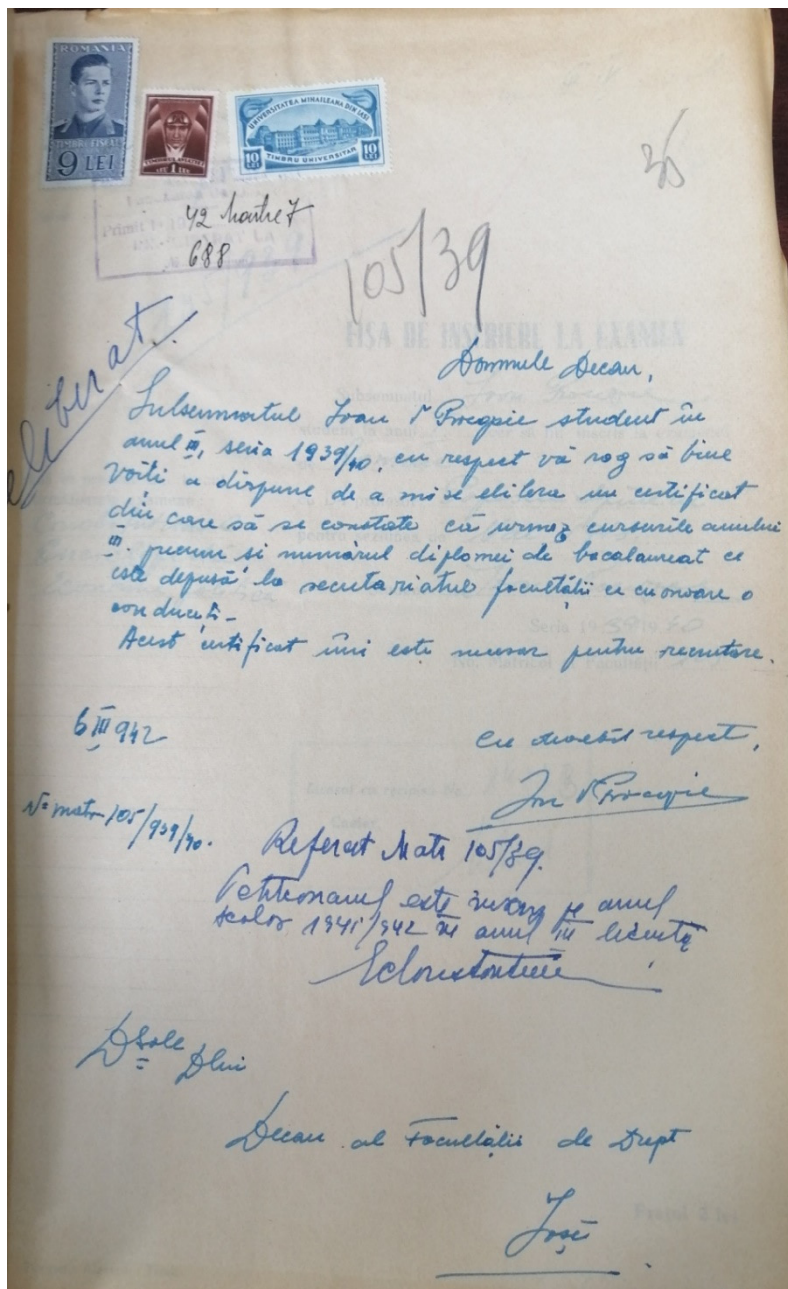


Fig. 5. Cerere întocmită de Ioan Procopie în anul 1942 către conducerea Facultății de Drept a Universității Mihailene din Iași (SJAN Iași, fond Facultatea de Drept, dosar personal Procopie V. Ioan, nr. 45/1946, f. 35)



verso

1959.  
 Insta. I. Ciugeni -  
 - penitii.

1959. - Cu ocazia auditului  
 privind accidentul sondelor  
 a lui Savăreanu în -  
 Procure. die Inc. Geană a  
 Bore 1959

Fig. 6. Ioan Procopie fotografiat împreună cu un procuror în anchetarea unui caz de accident de muncă petrecut la una dintre sondele petroliere, în anul 1959 (arhiva personală a domnului General Ioan Procopie)



Fig. 7. Ioan Procopie la împlinirea a 100 de ani, cu ocazia numirii ca General al Armatei Române (arhiva personală a domnului General Ioan Procopie)



Fig. 8. Ioan Procopie împreună cu Vasilica Mîrza, în timpul interviului oferit în 2022, la locuința acestuia din orașul Moinești, județul Bacău (arhiva personală a Vasilicăi Mîrza)